

УДК 930(477)(092):070.48(438)"1887/1914"

DOI: 10.24919/2312-2595.11/53.268538

Лідія ЛАЗУРКО

доктор історичних наук, професор, професор кафедри історії України та правознавства, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, вул. Івана Франка, 24, м. Дрогобич, 82100, Україна (lazurkol@gmail.com)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9748-9249>

Researcher ID: <http://www.researcherid.com/rid/D-4089-2019>

Тарас ЩЕРБАН

старший викладач кафедри економіки та маркетингу, Інститут підприємництва та перспективних технологій НУ «Львівська політехніка», вул. І. Горбачевського, 18, м. Львів, 79000, Україна (mppjavir@ukr.net)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9476-7768>

Бібліографічний опис статті: Лазурко, Л., & Щербан, Т. (2022). Українське гроно авторів часопису «Kwartalnik Historyczny» (1887–1914). *Проблеми гуманітарних наук: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія Історія*, 11/53, 73–89. doi: <https://doi.org/10.24919/2312-2595.11/53.268538>.

**УКРАЇНСЬКЕ ГРОНО АВТОРІВ ЧАСОПИСУ
«KWARTALNIK HISTORYCZNY» (1887–1914)**

Анотація. Мета статті. Дослідити як впродовж 1887–1914 рр. розвивалася співпраця українських дослідників минулого з першим польським професійним у галузі історії виданням – «Kwartalnikem Historycznym». **Методологія дослідження** ґрунтується на принципах історизму, системності, науковості, верифікації, авторської об'єктивності з використанням загальнонаукових та спеціально-історичних методів. **Наукова новизна** дослідження полягає у запровадженні до наукового обігу масиву історіографічних джерел, на підставі якого вперше у історичній науці піднімається тема польсько-української наукової комунікації, що вибудувалася довкола

© Лідія Лазурко, Тарас Щербан, 2022

ISSN 2312-2595 (Print) ISSN 2664-3715 (Online)

створеного у Львові часопису «Kwartalnik Historyczny». **Висновки.** Пік співробітництва українців з часописом «Kwartalnik Historyczny» припадає на 1887–1897 рр. і співпадає в часі з пожезавленням польсько-українських стосунків у межах впровадженної у Галичині політики «Нової ери». Та попри те, що взаємодія українських дослідників з редакцією часопису мала доволі фрагментарний характер, ґрунтувалася на особистісних контактах і залежала, значною мірою, від загального фону польсько-українських громадських стосунків, вона відкривала нові горизонти для реалізації як власного наукового потенціалу українських вчених, так і для популяризації української історії і культури серед польської громадськості. Своєю чергою редакція часопису, сповідуючи принципи науковості, продовжувала зацікавлено відслідковувати появу праць українських дослідників минулого та дискутувати з ними навіть після згортання політики «Нової ери», коли польсько-українські наукові взаємини і співпраця, що налагоджувалися впродовж 80–90-х рр. XIX ст., почали згасати, поступаючись всезростаючій конфронтації.

Ключові слова: наукові часописи; «Kwartalnik Historyczny»; історіографія XIX–XX ст.; наукова комунікація; Іван Франко; Михайло Грушевський.

Lidiia LAZURKO

PhD hab. (History), Professor, Professor of the Department of History of Ukraine and Law, Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, 24, Ivan Franko Str., Drohobych, Ukraine, postal code 82100 (lazurkol@gmail.com)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9748-9249>

Researcher ID: <http://www.researcherid.com/rid/D-4089-2019>

Taras SHCHERBAN

Senior Lecturer, Department of Economics and Marketing, Institute of Enterprise and Advanced Technologies of the National University "Lviv Polytechnic", 18, Gorbachevsky Str., Lviv, Ukraine, postal code 79008 (mppjavir@ukr.net)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9476-7768>

To cite this article: Lazurko, L., & Shcherban, T. (2022). Ukrainiske hrono avtoriv chasopysu «Kwartalnik Historyczny» (1887–1914) [Ukrainian group of journal authors "Kwartalnik Historyczny" (1887–1914)]. *Problemy humanitarnykh nauk: zbimyk naukovykh prats Drohobytskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka. Seriya Istoriia – Problems of Humanities. History Series: a collection of scientific articles of the Drohobych*

Ivan Franko State Pedagogical University, 11/53, 73–89.
doi: <https://doi.org/10.24919/2312-2595.11/53.268538> [in Ukrainian].

UKRAINIAN GROUP OF JOURNAL AUTHORS "KWARTALNIK HISTORYCZNY" (1887–1914)

Summary. *The purpose of the article is to study how the cooperation of Ukrainian researchers of the past developed with the first Polish professional periodical in the field of history – "Kwartalnikem Historycznym" during 1887–1914. The research methodology is based on the principles of historicism, systematicity, scientificity, verification, authorial objectivity using general scientific and special-historical methods. The scientific novelty of the research is that the authors introduced into the scientific circulation an array of historiographical sources for the first time in historical science, illucidating the topic of Polish-Ukrainian scientific communication, which was built around the journal "Kwartalnik Historyczny" published in Lviv. Conclusions. The peak of cooperation of Ukrainians with the journal "Kwartalnik Historyczny" falls on the years 1887–1897 and coincides with the revival of Polish-Ukrainian relations within the framework of the "New Era" policy implemented in Galicia. And despite the fact that the interaction of Ukrainian researchers with the editors of the journal had a rather fragmented natur, based mostly on personal contacts and depended, to a large extent, on the general background of Polish-Ukrainian public relations, it opened up new horizons for the realization of scientific potential of Ukrainian scientists and to popularize Ukrainian history and culture among the Polish public. In turn, the editorial staff of the journal, professing the principles of science, continued to follow with interest the appearance of the works of Ukrainian researchers of the past and to discuss with them even after the collapse of the "New Era" policy, when Polish-Ukrainian scientific relations and cooperation, which were established during the 1980s and 1990s began to fade, yielding to the growing confrontation.*

Key words: *scientific journals; "Kwartalnik Historyczny"; historiography of the 19th – 20th centuries; scientific communication; Ivan Franko; Mykhailo Hrushevskyi.*

Постановка проблеми. Одним з актуальних питань сучасної історіографії є питання вивчення взаємопроникнення національних історіографічних середовищ. Потребує дослідження, зокрема, проблема взаємодії українських та польських дослідників старовини, що

провадили наукову діяльність у Львові на межі XIX–XX ст.: а саме проблема співпраці українців з польським Історичним товариством, яке представляло на теренах Галичини найчисельнішу групу професійних істориків. Невід’ємною складовою діяльності Товариства того часу було видання під його егідою першого професійного в галузі історії журналу «Kwartalnik Historyczny». З редакцією видання, особливо в перше десятиліття діяльності, активно співпрацювали українські дослідники, вивчення інтелектуального доробку яких заслуговує на особливу увагу.

Аналіз досліджень. Досліджувана тема не була предметом спеціальних студій. Проте від часу, коли часопис «Kwartalnik Historyczny» стає об’єктом вивчення українських істориків, українська тематика все більш активно ними обговорюється. Одним з перших, хто звернувся до теми співпраці Івана Франка з Польським історичним товариством, а у цьому контексті і з його виданням, був О. Серeda (Серeda, 1992). Спеціально до вивчення української тематики на шпальтах видання до 1914 р. зверталася О. Руда (Руда, 2004). Їй також (у співпраці з О. Піхом) належить дослідження рецензійної діяльності Мирона Кордуби (Руда & Піх, 2012). В. Тельвак звертався до теми оцінок у найбільш авторитетному фаховому польському виданні здобутків української історичної науки зламу XIX–XX ст. (Тельвак, 2005) Україніка міжвоєнного періоду у представленні авторів видання досліджувалася В. Тельваком та Л. Лазурко (Telwak & Łazurko, 2013). Сказане вище дозволяє окреслити дослідницькі перспективи у напрямку вивчення взаємодії українських дослідників з часописом «Kwartalnik Historyczny».

Мета статті. Дослідити як розвивалася співпраця українських дослідників минулого з першим польським професійним у галузі історії виданням – «Kwartalnikem Historycznym» впродовж 1887–1914 рр.

Виклад основного матеріалу. Початки існування польського Історичного товариства відзначались звертанням особливої уваги його членів на місцеву історію та історіографію. Це зумовлювалося завданнями львівського Товариства як регіональної організації, серед основних статутних завдань якої бачимо: «пробудження та допомогу розвитку історичних наук із особливою увагою до минулого Червоної Русі» (Statut, 1886, s. 1). Саме це визначало і зорієнтованість часопису на минуле Галичини та відкривало його шпальта

для наукових дискусій навколо проблем спільної польсько-української історії. До вивчення цих питань долучалися і українські дослідники, для яких часопис «Kwartalnik Historyczny» певний час (фактично до появи «Записок НТШ» на початку 90-х рр. XIX ст.) був чи не єдиною фаховою трибуною (Тельвак, 2005, с. 245). Відзначимо також, що початки діяльності Товариства збіглися у часі з «Новою ерою» в українсько-польських стосунках, яка мала доленосне для розвитку української історіографії значення. У контексті новоєрівської політики у 1894 р. у Львівському університеті було відкрито кафедру «Всесвітньої історії з спеціальним оглядом історії Східної Європи і руською мовою викладання». Очолив заклад молодий київський історик М. Грушевський. Незабаром він перетворив кафедру на своєрідну базу фахової підготовки українських дослідників старовини, котрі стали осердям його наукової школи (Зашкільняк, 2004). На думку Л. Зашкільняка: «Нова ера» створила можливості для становлення новочасної української історіографії, яка доклала серйозних зусиль для того, щоб прорвати пута історичного романтизму і вийти на новий рівень історичного дослідження, яким тоді вважався позитивізм» (Зашкільняк, 2004, с. 280–281).

Як уже зазначалося, у перші роки існування Товариства до співпраці із ним активно залучались українські дослідники старовини. Зокрема, у списках співробітників Товариства зустрічаємо імена І. Франка, М. Грушевського, О. Барвінського, О. Колесси, М. Кордуби, К. Студинського, Ю. Целевича, А. Пертушевича.

Своєрідною ілюстрацією співробітництва українських вчених з Товариством є публікації їх інтелектуального доробку на сторінках часопису «Kwartalnik Historyczny» – друкованого органу польської організації істориків. Одним з найбільш активних дописувачів з українського боку був І. Франко. Впродовж десяти років після створення журналу він опублікував на його сторінках понад 15 рецензій. Тематика цих матеріалів була вельми різноманітною: дослідник торкався проблем етнографії українського населення, історії української літератури, фольклористики та локальної історії. Окрім того, для «Kwartalnika Historycznego» І. Франко писав огляди журналів, що виходили друком у Києві: від «Київської старовини» (Franko, 1888c) до видань «Історичного товариства Нестора Літописця» (Franko, 1889f).

З поміж праць з історії української літератури І. Франко рецензував для часопису дослідження К. Лучаковського про Антона Любича Могильницького – поета з Галичини, сучасника М. Шашкевича. У 1861–1866 рр. А. Могильницький представляв край як делегат сейму у віденській Державній раді. І. Франко представляв його життєпис як важливий причинок з історії українського відродження Галичини, підносячи Могильницького за значенням до рівня «Руської трійці»: «як і М. Шашкевич, Я. Головацький чи М. Устиянович він належав до піонерів цього відродження» (Franko, 1888d, s. 276).

До уваги І. Франка потрапляли також і дослідження російських вчених з історії слов'янської літератури. Так надзвичайно важливою, на думку рецензента, була праця С. Венгерова «Критико-бібліографічний словник російських письменників та вчених», так як автор звернув увагу на творчий доробок значної кількості інтелектуалів (чії імена були не на слуху), що працювали у галузі російської, польської та української літератури (Franko, 1889d).

Зі шпальт часопису І. Франко знайомив польськомовних читачів і з дослідженням М. Дашкевича (наприклад з «Відгуком про твір Петрова: нариси історії української літератури ХІХ ст.»). Критик детально переповідав зміст цієї праці, а також окремо зупинився на контроверсійному твердженні М. Дашкевича щодо безперспективного майбутнього української літератури, яка «у міру зближення стосунків між українцями та великоросами, має занепасти». З цього приводу І. Франко зауважував: «Мені здається, що автор даремно впровадив до своєї праці це, в цілому не наукове питання, само по собі сумнівної ваги, і, надто, нічим у його праці не мотивоване. Чи буде українська література розвиватись, чи занепадати, вирішить майбутнє, а не висновки вчених» (Franko, 1889e, s. 554). Різкою була й рецензія І. Франка на псевдонаукове дослідження Урсіна (під цим псевдонімом працював польський літературознавець Маркіян Здзеховський) «Нариси з психології слов'янського племені», у якому він подав низку історико-біографічних замальовок про А. Міцкевича, Ю. Словацького, З. Красінського та М. Гоголя. Автор, як писав І. Франко: «Зідентифікував московське слов'янофільство з польським месіанством та містицизмом Гоголя, підвівши ці різні явища під загальну рубрику «містичного патріотизму» (Franko, 1888f, s. 273–274). Франко закидав автору, що своє дослідження

той побудував на «дивній» компіляції підруничкової та біографічної інформації та змішуванні понять «месіанізм» і «слов'янофільство», що, на виході, дало вельми сумнівний у своїй науковості і новизні результат.

Звертався І. Франко у своїх оглядах на шпальтах часопису «Kwartalnik Historyczny» і до фольклористики. Відзначимо, зокрема, його рецензію на дослідження О. Буслаєва про великоруські билини та духовні вірші. Рецензент наголошував на високому науковому рівні цієї праці, яка, «не дивлячись на застарілу наукову методу, про що говорить у передмові і сам автор, містила багато цінних зауваг та спостережень» (Franko, 1888a, s. 273). Також І. Франко був автором огляду дослідження О. Потебні «Пояснення малоруських та споріднених народних пісень», яке він представляв як «першу високопрофесійну спробу пояснення українських коляд, у якій автор розкрив свій талант ретельного аналітика» (Franko, 1888e, s. 451). Саме І. Франко представив польськомовному читачеві й працю Д. Яворницького «Запоріжжя в остатках старовини і переказах народу». Він високо оцінив дослідження українського історика, представляючи його як «зібрання цінних відомостей історичного, археологічного і топографічного характеру про Запоріжжя (Franko, 1889j, s. 333).

На сторінках «Kwartalnika Historycznego» І. Франко відзначився і як спеціаліст у галузі краєзнавства та етнографії. Він рецензував «галицьку» частину науково-популярного підручника з географії Русі Р. Заклинського. Франко доволі критично оцінював цю працю, закидаючи автору «змішування фізичної, історичної та етнічної географії». Також він відзначав брак систематичності цієї роботи, перенасиченість матеріалу підручника помилками фактологічного характеру, хаотичність змістового наповнення і залучення карт, що не мали жодного практичного значення. Такий підхід у реалізації подібних проєктів, що передбачав «нагромадження великої кількості різнорідних матеріалів та замилювання предметом дослідження» І. Франко вважав недостатнім для створення хорошого підручника (Franko, 1888b, s. 276).

Також для «Kwartalnika Historycznego» І. Франко рецензував видання Антропологічної комісії краківської Академії Знань під керівництвом І. Коперницького. Саме з діяльністю останнього, як вважав критик, відбувалося зростання наукового рівня цих етногра-

фічних досліджень. Він писав: «Завдяки праці І. Коперницького, старанність та закоханість якого у предмет може оцінити лише той, хто знає з якими труднощами пов'язані пошуки одиничних етнографічних речей у тих величезних лісах, які називаються пісненими збірниками О. Чубинського та Я. Головацького» (Franko, 1888j, s. 268). І. Франко у своїй рецензії на працю І. Коперницького «Причинки до етнографії руського населення Волині» дуже детально зупинився на аналізі аргументації автора щодо русифікації окремих районів Волині. Характеризуючи мовознавчий вступ до цього дослідження, він намагався спростувати помилкові висновки автора про те, що «русифікація деяких районів Волині потягла за собою не властиві для української мови граматичні зміни» (Franko, 1888j, s. 273).

Приводом до продовження наукового діалогу вчених стала наступна праця І. Коперницького – видання за його редакцією збірки понад півтори тисячі польських народних пісень. У цьому випадку Франко мав питання до застосованої автором методики класифікації фольклорного матеріалу (Franko, 1889c, s. 262–263). Вельми різкою була рецензія І. Франка на працю І. Коперницького «Про руських горян у Галичині». У ній було висловлено зауваження щодо визначення автором критеріїв поділу населення гірських частин Галичини на окремі групи, в основі якого були дані зібраного фольклорного матеріалу. І. Франко відзначав, що «Етнографічний нарис» І. Коперницького став у польській етнографічній літературі першим систематичним конспектом дослідження руських горян. Проте критик погоджувався не з усіма висновками автора, відзначаючи відсутність у праці підставових складових наукового дослідження. Він писав: «Передусім не вистарчає того, без чого у наш час не можна уявити наукових подорожей – ґрунтового приготування, вичерпного ознайомлення з тим, що було напрацьовано іншими дослідниками» (Franko, 1889b, s. 744).

Вочевидь у цій рецензії І. Франко захопившись критикою, перейшов межу приятельських взаємин з І. Коперницьким, що, навіть, призвело до розриву у співпраці з редакцією часопису. Ця рецензія зачепила І. Коперницького і він на шпальтах часопису «Kwartalnik Historyczny» у рубриці «Полеміка» опублікував гостру відповідь на зауваження І. Франка (Polemika, 1890, s. 218–219). Там само було надруковано і відповідь О. Кольберга на огляд Франком

3-го тому його «Покуття», не дивлячись на те, що у тексті критик високо оцінив дане дослідження, зауважуючи, що «допіру від появи «Покуття», русини отримали нагоду пізнання правдивої фонетики того дуже характерного діалекту» (Polemika, 1890, s. 220–221)¹. На думку О. Середи, з такою гострою реакцією двох знаних і авторитетних польських науковців, редакція очолюваного К. Ліске «Kwartalnika Historycznego» не могла не рахуватись (Середа, 1992, с. 142).

Тривалу співпрацю з часописом мав один з чолових представників школи М. Грушевського у Львові М. Кордуба. Ще студентом він залучався своїми учителями (М. Грушевським та Л. Фінкелем) до створення оглядів нових праць, що виходили за кордоном. На сторінках видання перші його огляди почали з'являтися ще 1895 р. у рубриці «Огляд літератури зі загальної історії» (Руда & Піх, 2012). Як вказують дослідники, тематика оглядів М. Кордуби була вельми різноманітною: він торкався широкого кола питань – від археології до антикознавства та медієвістики, не оминаючи увагу й сучасні йому методологічні дискусії в історичній науці (наприклад, суперечку про концепцію К. Лампрехта) (Руда & Піх, 2012, с. 146).

Вельми плідним у взаємодії М. Кордуби з часописом був і 1896 р., коли тематичний репертуар його рецензій було розширено. Тодішні огляди стосувались різноманітних питань: від історії Прибалтійського краю та Білорусі до минулого Польщі й України. Так М. Кордуба виступав рецензентом праці В. Стукаліча «Білорусія і Литва. Нариси з історії міст у Білорусії», написаної на столітні роковини приєднання Литви та Білорусії до Росії, яке відбулось після третього поділу Польщі. Робота В. Стукаліча, складена з двох частин: критики праці П. Батьошкова «Білорусія і Литва» та власних досліджень автора, як зазначав М. Кордуба, була неоднорідною. Вищий науковий рівень мала друга частина, предметом дослідження у якій була організація міст, адже не маючи попередників у дослідженнях, автор опирався виключно на джерельні матеріали. Писав М. Кордуба і про деяку несистематичність викладу автором матеріалу й зауважував, що складається враження ніби той «нанизує фактичний матеріал на уже створену ним теорію» (Korduba, 1896e, s. 692–693). Об'єктивність, ясність та простоту представлення матеріалу відзначав М. Кордуба у дослідженні Є. Чешихіна

¹ Franko I., [Rec.:] Kolberg O. Obraz etnograficzny // KH. – 1889. – S. 740–741.

«Коротка історія Прибалтійського краю», у якому автор «опирався на суто джерельний матеріал, вибравши із його маси найважливіший та найхарактерніший, що є головною його заслугою» (Korduba, 1896b, s. 413).

Виступаючи рецензентом праць Є. Альбовського «Битва при Мацейовічах і полон Костюшка» та Г. Воробйова «Записки шевця Яна Кілінського про варшавські події 1794 р.» М. Кордуба звертав увагу читачів на нетипові, як для російських вчених, що займаються проблемами польської історії, безсторонні та доволі об'єктивні оцінки (наприклад, відзначення Є. Альбовським заслуг польського героя), представлені авторами в означених працях (Korduba, 1896a, s. 693–694).

В цілому позитивно відгукувався М. Кордуба про роботу Е. Гаманта як про першу спробу цілісного опрацювання історії першої Північної війни (1655–1660 рр.), хоч текст і не вповні відповідав задекларованій назві, адже автор зупинився тільки на дипломатичних питаннях, звертаючи основну увагу на особливостях політики Пруссії. Зупинився рецензент і на деяких фактологічних помилках у роботі Е. Гаманта, наприклад означенні тогочасної України як східної землі Польщі (Korduba, 1896c, s. 406–409).

Краєзнавчо-етнографічні студії Ф.Р. Кайндля «Гуцули», «З народних вірувань русинів в Галичині», «Новий вклад в етнологію та етнографію Гуцулів», що видавалися в Буковині протягом 1894–1895 рр. (Korduba, 1896d, s. 870–871) отримали доволі критичну оцінку М. Кордуби. Паралельно він публікував україномовну версію цих рецензій на сторінках «Записок НТШ» (Руда & Піх, 2012). Попри на загал гостру критику досліджень Кайндля М. Кордуба також зауважував: «треба назвати відрадным той факт, що знайшовся чужинець, німець, який став цікавитися нашим людом, збирати його перекази, вірування та звичаї і поклав собі за мету познайомити Європу з тою позабутою народністю» (Руда & Піх, 2012, с. 151).

До співпраці з часописом «Kwartalnik Historyczny» залучався й Кирило Студинський. Він, зокрема, рецензував для видання працю І. Франка «Апокрифи і легенди з українських рукописів» (перший том: «Старозавітні апокрифи»). У цьому томі Франко зосереджувався на питаннях ролі апокрифів у старохристиянській церкві та їх впливові на фольклор та писемну українську літературу. К. Сту-

динський відзначав високий науковий рівень, новаторство автора та кропітку працю, яка дозволила систематизувати матеріал за хронологічним принципом. Окремо рецензент відзначав фаховість Франкових коментарів. Усе це дозволило К. Студинському говорити про відкриття автором нових дослідницьких горизонтів для подальших лінгвістичних та історико-літературних студій (Studziński, 1897a, s. 815–816).

Також К. Студинський відзначився як рецензент дослідження польського історика, римо-католицького єпископа Е. Ліковського, присвяченого Берестейській унії. З літератури, яка з'явилася до 300 ліття Берестейської унії, ця праця вважалася найповнішою монографією, створеною на підставі найновіших джерел з римських ватиканських фондів та польських книгозбірень і архівів. К. Студинський подав короткий зміст праці, котра складалася з шести книг: від перших контактів Руської Церкви з Римом (кін. X ст.) до релігійних протистоянь поч. XVII ст. та містила джерельні додатки. До заслуг автора К. Студинський відносив і те, що Е. Ліковський залучив найновіші дослідження російських істориків, що були мало знані у польській літературі. Рецензент також полемізував з автором з приводу ролі таких особистостей як К. Терлецький, К. Острозький та подавав деякі зауваги, щодо неточностей у праці. Назагал К. Студинський відзивався про дослідження Е. Ліковського як про роботу високого наукового рівня. Особливо підкреслював український вчений, що це дослідження створене з позицій безстороннього аналізу: «Хоч у кожному вступі видно, що писав її католик, однак це не перешкоджає автору розповідати гіркі слова правди і латинському духовенству, і польському уряду і польській громадськості, які не так сприяли унії, як мали би це робити» (Studziński, 1897b, s. 169).

До доробку К. Студинського, як співпрацівника часопису, належить і рецензія на видання В. Щуратом пам'ятки давньоруської літератури пізнього середньовіччя «Слово Данила Заточника», в якому автор у стислій манері, але разом з тим детально проаналізував численні праці вчених над цим текстом та ретельно співставив висновки цих досліджень (Studziński, 1897c, s. 565–568).

Час найвищої активності у співпраці українських авторів з часописом «Kwartalnik Historyczny» припав на переїзд та початки діяльності у Львові М. Грушевського. Попри те, що його то приїзд

до столиці Галичини у 1894 р. відбувся у теплій та приязній обстановці, адже він сприймався польськими колегами не лише як перспективний дослідник, а, найперше, як представник «нової ери» польсько-українських взаємин, український історик не налагодив співпраці з часописом. М. Грушевський був членом польського Історичного товариства, брав участь у його засіданнях, але не публікувався у його друкованому органі. Проте на сторінках видання зустрічаємо детальний аналіз доробку видатного українського вченого: від аналізу А. Левицьким інавгураційної лекції М. Грушевського, з побажаннями успіхів у дослідженнях спільної історії (Lewicki, 1895, s. 565–567) до критичних оглядів окремих томів «Історії України-Руси» (Тельвак, 2005, с. 251–253).

Висновки. Пік співробітництва українців з часописом «*Кwartalnik Historyczny*» припадає на 1887–1897 рр. і співпадає в часі з поживленням польсько-українських стосунків у межах впровадженої у Галичині політики «Нової ери». Та попри те, що взаємодія українських дослідників з редакцією часопису мала доволі фрагментарний характер, ґрунтувалася на особистісних контактах і залежала, значною мірою, від загального фону польсько-українських громадських стосунків, вона відкривала нові горизонти для реалізації як власного наукового потенціалу українських вчених, так і для популяризації української історії і культури серед польської громадськості. У свою чергу редакція часопису, сповідуючи принципи науковості, продовжувала зацікавлено відслідковувати появу праць українських дослідників минулого та дискутувати з ними навіть після згортання політики «Нової ери», коли польсько-українські наукові взаємини і співпраця, що налагоджувалися впродовж 80–90-х рр. XIX ст., почали згасати, поступаючись всезростаючій конфронтації.

Джерела та література

- Зашкільняк, Л. (2004). Стосунки між українськими і польськими істориками на зламі XIX і XX століть. *Wielokulturowe środowisko historyczne Lwowa w XIX i XX w.* (s. 275–276). Rzeszów.
- Руда, О., & Піх, О. (2012). Рецензійна діяльність Мирона Кордуби на сторінках «*Кwartalnika Historycznego*» («Історичного кварталника»). *Україна-Польща: історична спадщина і суспільна свідомість*, 5, 141–152.

- Руда, О. (2004). Українська тема на сторінках львівського часопису «Kwartalnik Historyczny» («Історичний кварталник») в 1887–1914 рр. *Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки і знахідки*, 13, 308–321.
- Середа, О. (1992). Співробітництво Івана Франка з «Товариством історичним» у Львові. *Українське літературознавство*, 56, 137–145.
- Тельвак, В. (2005). Українська історична наука на сторінках часопису «Kwartalnik Historyczny» (до 1914 р.). *Wielokulturowe środowisko historyczne Lwowa w XIX i XX w.*, 2, 251–253. Rzeszów.
- Franko, I. (1888a). [Rec.:] Буслаев О.И. Народная поэзия. Исторические очерки. *Kwartalnik Historyczny*, 2, 273.
- Franko, I. (1888b). [Rec.:] Заклинський Р. Географія Руси. Ч. 1. Русь галицька, буковинська и угорська. *Kwartalnik Historyczny*, 2, 275–276.
- Franko, I. (1888c). [Rec.:] Київская Старина, ежемесячный исторический журналъ, 1888. *Kwartalnik Historyczny*, 2, 451–452.
- Franko, I. (1888d). [Rec.:] Лучаковский К. Любичь Могильницкій: его жите и значъне. *Kwartalnik Historyczny*, 2, 276–277.
- Franko, I. (1888e). [Rec.:] Потербня А.А. Объясненія малоруских и сродных народных песен. Колядки и щедровки. *Kwartalnik Historyczny*, 2, 452–454.
- Franko, I. (1888f). [Rec.:] Урсин: Очерки из психологii славянскаго племени. Славянофилы. *Kwartalnik Historyczny*, 2, 273–274.
- Franko, I. (1888j). [Rec.:] Kopernicki I. Przyczynek do etnografii ludu ruskiego na Wołyniu. *Kwartalnik Historyczny*, 2, 268–273.
- Franko, I. (1889a). [Rec.:] Kolberg O. Obraz etnograficzny. *Kwartalnik Historyczny*, 3, 740–741.
- Franko, I. (1889b). [Rec.:] Kopernicki I. O góralach ruskich w Galicyi. *Kwartalnik Historyczny*, 3, 742–744.
- Franko, I. (1889c). [Rec.:] Kopernicki I. Pieśni górali Bieskidowych z okolic Rabki. *Kwartalnik Historyczny*, 3, 262–263.
- Franko, I. (1889d). [Rec.:] Венгеровъ С. Критико-біографическій словарь русскихъ писателей и ученыхъ (отъ начала русской образованности до нашихъ дней). *Kwartalnik Historyczny*, 3, 131–133.
- Franko, I. (1889e). [Rec.:] Дашкевич М. Отзывъ о сочиненіи г. Петрова: Очерки истории украинской литературы XIX столетія. *Kwartalnik Historyczny*, 3, 551–554.
- Franko, I. (1889f). [Rec.:] Чтенія въ историческомъ обществе Нестора летописца. *Kwartalnik Historyczny*, 3, 333–334.
- Franko, I. (1889j). [Rec.:] Уварницкій Д. Запорожье в остатках старины и преданіяхъ народа. *Kwartalnik Historyczny*, 3, 332–333.

- Korduba, M.** (1896a). [Rec.:] Albowski E. Bitwa pri Maciejowicach i plen Kościscuski; Worobjew H. Zapiski baszmacznika Jana Kilinskawo o warszawskich sobytijach 1794 goda. *Kwartalnik Historyczny*, 10, 693–694.
- Korduba, M.** (1896b). [Rec.:] Czeszychin E. Kratkaja istorija Prybaltijskawo kraja. *Kwartalnik Historyczny*, 10, 413.
- Korduba, M.** (1896c). [Rec.:] Haumant E. La guerre du nord et la paix d'Oliva (1655–1660). *Kwartalnik Historyczny*, 10, 406–409.
- Korduba, M.** (1896d). [Rec.:] Kaindl R. Geschichte der Bukowina I, II. Czernowitz, 1895. *Kwartalnik Historyczny*, 10, 870–871.
- Korduba, M.** (1896e). [Rec.:] Stukalicz W.K. Bieloruszija i Litwa. Oczerki iz istoriji gorodow w Bielorusziji. *Kwartalnik Historyczny*, 10, 692–693.
- Lewicki, A.** (1895). Hruszewskij M. Wstupnyj wyklad z dawnoji istoriji Rusy. *Kwartalnik Historyczny*, 9, 565–567.
- Polemika** (1890). I. Kopernicki contra I.F.; O. Kolberg contra I.F. *Kwartalnik Historyczny*, 4, 218–221.
- Statut** (1886). *Statut Towarzystwa Historycznego*. Lwów.
- Studziński, C.** (1897a). [Rec.:] Apokryfy i legendy z ukraińskich rukopysiw, zibraw, uporiadkowaw i pojasnyw dr. Iwan Franko. *Kwartalnik Historyczny*, 11, 815–816.
- Studziński, C.** (1897b). [Rec.:] Likowski E. Unia brzeska (1596 r.). *Kwartalnik Historyczny*, 11, 162–169.
- Studziński, C.** (1897c). [Rec.:] Szczurat W. Słowo Danyła Zatocznyka. *Kwartalnik Historyczny*, 11, 565–568.
- Telwak, W., & Łazurko, L.** (2013). Ukrainika na łamach «Kwartalnika Historycznego» w okresie międzywojennym [Ukrainian on the pages of the «Kwartalnik Historyczny» in the interwar period]. *Rocznik Biblioteki Naukowej PAU i PAN w Krakowie* (R. LVIII, s. 239–255). Kraków: wyd. Secesja.

References

- Zashkilniak, L.** (2004). Stosunki mizh ukrainskymy i polskymy istorykamy na zlami XIX i XX stolit [Relations between Ukrainian and Polish historians at the turn of the 19th and 20th centuries]. *Wielokulturowe środowisko historyczne Lwowa w XIX i XX w. – The multicultural historical environment of Lviv in the 19th and 20th centuries* (s. 275–276). Rzeszów [in Ukrainian].
- Ruda, O., & Pikh, O.** (2012). Retsenziina diialnist Myrona Korduby na storkakh «Kwartalnika Historycznego» («Istorychnoho kwartalnyka») [Myron Corduba's review activity on the pages of «Kwartalnik Historyczny» («Historical Quarterly»)]. *Ukraina-Polshcha: istorychna spad-*

shchyna i suspilna svidomist – Ukraine-Poland: historical heritage and social consciousness, 5, 141–152 [in Ukrainian].

- Ruda, O.** (2004). Ukrainska tema na storinkakh lvivskoho chasopysu «Kwartalnik Historyczny» («Istorychnyi kvartalnyk») v 1887–1914 rr. [The Ukrainian theme on the pages of the Lviv magazine «Kwartalnik Historyczny» («Historical Quarterly») in 1887–1914]. *Mizhnarodni zviazky Ukrainy: naukovi poshuky i znakhidky – International relations of Ukraine: scientific research and findings*, 13, 308–321 [in Ukrainian].
- Sereda, O.** (1992). Spivrobotnytstvo Ivana Franka z «Tovarystvom istorychnym» u Lvovi [Ivan Franko's cooperation with the «Historical Society» in Lviv]. *Ukrainske literaturoznavstvo – Ukrainian literary studies*, 56, 137–145 [in Ukrainian].
- Telvak, V.** (2005). Ukrainska istorychna nauka na storinkakh chasopysu «Kwartalnik Historyczny» (do 1914 r.) [Ukrainian historical science on the pages of the journal «Kwartalnik Historyczny» (until 1914)]. *Wielokulturowe środowisko historyczne Lwowa w XIX i XX w. Rzeszów – The multicultural historical environment of Lviv in the 19th and 20th centuries*, 2, 251–253. Rzeszów [in Ukrainian].
- Franko, I.** (1888a). [Rec.:] Buslaev O.I. Narodnaia poezii. Istoricheskie ocherki [Folk poetry. Historical essays]. *Kwartalnik Historyczny – Historical Quarterly*, 2, 273 [in Polish].
- Franko, I.** (1888b). [Rec.:] Zaklinskii R. Heohrafiia Rusy. Ch. 1. Rus halyska, bukovynska i uhorska [Geography of Rus. Part 1. Galician, Bukovinian and Hungarian Rus]. *Kwartalnik Historyczny – Historical Quarterly*, 2, 275–276 [in Polish].
- Franko, I.** (1888c). [Rec.:] Kievskaiia Staryna, ezhemesiachnyi istoricheskyy zhurnal, 1888 [Kievskaya Starina, monthly historical journal. 1888]. *Kwartalnik Historyczny – Historical Quarterly*, 2, 451–452 [in Polish].
- Franko, I.** (1888d). [Rec.:] Luchakovskii K. Liubych Mohylnytskii: yeho zhytie i znachenie [Lyubich Mohylnytskyi: his life and significance]. *Kwartalnik Historyczny – Kwartalnik Historyczny – Historical Quarterly*, 2, 276–277 [in Polish].
- Franko, I.** (1888e). [Rec.:] Potebnia A.A. Obiasneniia maloruskykh i srodney narodnyh piesien. Koliadky i shchedrovky [Explanations of Little Russian and related folk songs. Carols and generosities]. *Kwartalnik Historyczny – Historical Quarterly*, 2, 452–454 [in Polish].
- Franko, I.** (1888f). [Rec.:] Ursyn: Ocherky iz psykhologii slavianskaho plemeni. Slavianofily [Essays from the psychology of the Slavic tribe. Slavophiles]. *Kwartalnik Historyczny – Historical Quarterly*, 2, 273–274 [in Polish].

- Franko, I.** (1888j). [Rec.:] Kopernicki I. Przyczynek do etnografii ludu ruskiego na Wołyniu [Contribution to the ethnography of the Ruthenian people in Volyn]. *Kwartalnik Historyczny – Historical Quarterly*, 2, 268–273 [in Polish].
- Franko, I.** (1889a). [Rec.:] Kolberg O. Obraz etnograficzny [Ethnographic picture]. *Kwartalnik Historyczny – Historical Quarterly*, 3, 740–741 [in Polish].
- Franko, I.** (1889b). [Rec.:] Kopernicki I. O góralach ruskich w Galicyi [O góralach ruskich w Galicyi]. *Kwartalnik Historyczny – Historical Quarterly*, 3, 742–744 [in Polish].
- Franko, I.** (1889c). [Rec.:] Kopernicki I. Pieśni górali Bieskidowych z okolic Rabki [Songs of Beskid highlanders from the vicinity of Rabka]. *Kwartalnik Historyczny – Historical Quarterly*, 3, 262–263 [in Polish].
- Franko, I.** (1889d). [Rec.:] Venherov S. Kritiko-biograficheski slovar russkikh pisatelei i uchiennyh (ot nachala russkoi obrazovannosti do nashyk dnei) [Critical and biographical dictionary of Russian writers and scientists (from the beginning of Russian education to the present day)]. *Kwartalnik Historyczny – Historical Quarterly*, 3, 131–133 [in Polish].
- Franko, I.** (1889e). [Rec.:] Dashkevych M. Otzyvy o sochinenii Petrova: Ocherki istorii ukraïnskoi literatury XIX stolietia [Reviews of the work of Mr. Petrov: Essays on the history of Ukrainian literature of the 19th century]. *Kwartalnik Historyczny – Historical Quarterly*, 3, 551–554 [in Polish].
- Franko, I.** (1889f). [Rec.:] Chteniia v istoricheskom obshchestvie Nestora lietopista [Readings in the Historical Society of Nestor the Chronicler]. *Kwartalnik Historyczny – Historical Quarterly*, 3, 333–334 [in Polish].
- Franko, I.** (1889j). [Rec.:] Uvarnitskii D. Zaporozhe v ostatkakh stariny i predaniiah naroda [Zaporozhye in the remains of antiquity and legends of the people]. *Kwartalnik Historyczny – Historical Quarterly*, 3, 332–333 [in Polish].
- Korduba, M.** (1896a). [Rec.:] Albowskij E. Bitwa pri Maciejowicach i plen Kościuszki [Battle of Maciejowice and imprisonment of Kościuszko]; Worobjew H. Zapiski baszmacznika Jana Kilinskawo about the Warsaw events 1794 [Notes of the shoemaker Jan Kilinskawo about the Warsaw events of 1794]. *Kwartalnik Historyczny – Historical Quarterly*, 10, 693–694 [in Polish].
- Korduba, M.** (1896b). [Rec.:] Czeszychin E. Kratkaja istorija Prybaltijskawo kraja [Brief history of the Baltic region]. *Kwartalnik Historyczny – Historical Quarterly*, 10, 413 [in Polish].
- Korduba, M.** (1896c). [Rec.:] Haumant E. La guerre du nord et la paix d’Oliva (1655–1660) [The Northern War and the Peace of Oliva (1655–1660)]. *Kwartalnik Historyczny – Historical Quarterly*, 10, 406–409 [in Polish].

- Korduba, M.** (1896d). [Rec.:] Kaindl R. Geschichte der Bukowina I, II [History of Bukovina I, II]. *Kwartalnik Historyczny – Historical Quarterly*, 10, 870–871 [in Polish].
- Korduba, M.** (1896e). [Rec.:] Stukalicz W.K. Bieloruszija i Litwa. Oezerki iz istoriji gorodow w Bielorusziji [Belarus and Lithuania. Essays on the history of the city in Belarus]. *Kwartalnik Historyczny – Historical Quarterly*, 10, 692–693 [in Polish].
- Lewicki, A.** (1895). Hruszewskij M. Wstupnyj wykład z dawnioji istoriji Rusy [Introductory lecture on the ancient history of Russia]. *Kwartalnik Historyczny – Historical Quarterly*, 9, 565–567 [in Polish].
- Polemika** (1890). I. Kopernicki contra I.F.; O. Kolberg contra I.F. *Kwartalnik Historyczny – Historical Quarterly*, 4, 218–221 [in Polish].
- Statut** (1886). *Statut Towarzystwa Historycznego [Statute of the Historical Society]*. Lwów [in Polish].
- Studziński, C.** (1897a). [Rec.:] Apokryfy i legendy z ukraińskich rukopysiw, zibraw, uporiadkowaw i pojasnyw dr. Iwan Franko [Apocrypha and legends from Ukrainian manuscripts, collected and arranged by I. Franko]. *Kwartalnik Historyczny – Historical Quarterly*, 11, 815–816 [in Polish].
- Studziński, C.** (1897b). [Rec.:] Likowski E. Unia brzeska (1596 r.) [Brest Union (1596)]. *Kwartalnik Historyczny – Historical Quarterly*, 11, 162–169 [in Polish].
- Studziński, C.** (1897c). [Rec.:] Szczurat W. Słowo Danyła Zatochnyka [A word from Danylo Zatochnyk]. *Kwartalnik Historyczny – Historical Quarterly*, 11, 565–568 [in Polish].
- Telwak, W., & Łazurko, L.** (2013). Ukrainika na łamach «Kwartalnika Historycznego» w okresie międzywojennym [Ukrainian on the pages of the «Kwartalnik Historyczny» in the interwar period]. *Rocznik Biblioteki Naukowej PAU i PAN w Krakowie – Yearbook of the Scientific Library of the Polish Academy of Sciences and the Polish Academy of Sciences in Krakow* (Vol. LVIII, pp. 239–255). Kraków: wyd. Secesja [in Polish].

Стаття надійшла до редакції 30.09.2022 р.
Стаття рекомендована до друку 31.10.2022 р.